

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep, 0032 Oslo

Deres ref.:

20/258

Vår ref.:

2020/utdhøring/besø

Dato:

24.juni 2020

Høringssvar NOU 2019:23 - Ny opplæringslov

YS takker for invitasjonen om å komme med høringssvar på NOU 2019:23 - Ny opplæringslov. NOUen er omfattende og tar for seg hele opplæringsloven. Vårt høringssvar er ingen uttømmende gjennomgang av samtlige forslag som utvalget kommer med. Vi har avgrenset våre tilbakemeldinger til å gjelde lovreguleringer for rett og plikt til opplæring, samt de forslag som omhandler fag- og yrkesopplæring og om trepartssamarbeidet.

YS ser at NOU 2019:23 på mange områder er overlappende og sammenfallende med NOU 2019:25. Utover det som er besvart i denne høringen, viser vi til vårt høringssvar på Lied-utvalget.

Kapittel 23 - Rett og plikt til grunnskoleopplæring

§ 3-1, tredje ledd.

«Dei som har avslutta det 10. trinnet i grunnskolen utan å ha fullført grunnskoleopplæringa eller tilsvarande opplæring, har rett til eitt år med tilrettelagd grunnskoleopplæring ved ein vidaregåande skole etter § 17-1. Retten gjeld ut det skoleåret som tek til det året ein fyller 24 år.»

YS slutter seg til det vi oppfatter er bakgrunnen for forslaget; at flere skal få en grunnskoleopplæring med en kompetanse som er et godt nok grunnlag for å starte på videregående opplæring, alternativ som et bedre utgangspunkt for samfunnsdeltakelse og arbeid. Samtidig mener vi at dette må ses i sammenheng med Lied-utvalget og de forslag som der foreligger om å bli kvalifisert gjennom det videregående opplæringsløpet uten et ekstra år med kun grunnskoleopplæring.

§ 3-2. Plikt til grunnskoleopplæring

«Barn har plikt til grunnskoleopplæring frå det året dei fyller seks år, til dei har avslutta det 10. trinnet.»

YS mener at barn fortsatt skal ha plikt til grunnskoleopplæring fra det året de fyller seks til de har avsluttet 10. trinn. Vi synes det er ryddig at regler om rett og plikt til skolegang er delt i to bestemmelser. Dette vil gjøre reglene lettere tilgjengelig.

Kapittel 24 - Rett til vidaregåande opplæring

§ 6-1, tredje ledd. Rett til vidaregåande opplæring

Retten til vidaregåande opplæring gjeld ut det skoleåret som tek til det året ein fyller 24 år (ungdomsrett). Dei som då ikkje har fullført, kan ha rett til vidaregåande opplæring etter § 17-3 (vaksenrett). Dei som har rett til vidaregåande opplæring etter dette kapittelet, kan etter søknad i staden få vidaregåande opplæring etter § 17-3 dersom det er særlege grunnar for det. Dei som har rett til vidaregåande opplæring etter første avsnitt andre setning, har etter søknad rett til å få vidaregåande opplæring etter § 17-3.

YS støtter at retten til videregående opplæring skal gjelde slik som beskrevet i forslaget til lovtekst. Forslaget må imidlertid sees i sammenheng med Lied-utvalgets forslag om rett til fullføring, et forslag vi mener vil bidra til at flere gjennomfører videregående opplæring.

Kapittel 26. Organiseringa av opplæringa, læremiddel og opplæringspråk

Bibliotek

«Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at elevane har tilgang til eit bibliotek. Biblioteket skal vere tilgjengeleg for elevane i skoletida og tilrettelagt for bruk i opplæringa.»

YS støtter kravet om at kommunene skal sørge for at elevene har tilgang til et bibliotek som er tilgjengelig for elevene i skoletida, og som er tilrettelagt for bruk i opplæringen.

YS registrerer at utvalget ønsker å endre begrepet "skolebibliotek" for å gi en gunstig fleksibilitet for kommunene. Vi mener det vil være strategisk klokt å beholde begrepet skolebibliotek fordi dette gir klare signaler, forventninger og krav til kommunen og skolen om at dette er et tilbud de må ha.

Kapittel 29 - Videregående opplæring i bedrift

Benevnelser i fag- og yrkesopplæringen

Utvalget foreslår å bruke fellesbenevnelser for alle som får fagopplæring i bedrift og for kontrakter om fagopplæring, og at «prøve» og «dokumentasjon» skal brukes som fellesbenevnelser for sluttvurderinger i fag- og yrkesopplæringen. Videre foreslår utvalget at departementet revurderer lære kandidatbegrepet.

YS mener at dagens § 4-1 i opplæringsloven kan beholdes. Paragrafen beskriver hvem som er henholdsvis lærling, praksisbrevkandidat, lære kandidat og kandidat for fagbrev på jobb. Dette

er begreper som er godt innarbeidet i fagopplæringen, og som tydelig skiller de ulike kandidatene og deres kompetanseoppnåelse fra hverandre.

Når det gjelder utvalgets forslag om benevnelser for "prøve" og "dokumentasjon" mener YS at dagens system kan beholdes. Fag- og svenneprøve er en avsluttende eksamen og selve fag- eller svennebrevet er dokumentasjonen på bestått eksamen. I tillegg får den enkelte vitnemål med karakterer fra Vg1 og Vg2 i fellesfag og programfag.

YS mener videre at det ikke er behov for å vurdere lærekandidat**begrepet**. Vi mener derimot at ordningen bør gjøres mer kjent for å treffe målgruppen, samt at det bør sikres en mer helhetlig nasjonal standard for bruk av ordningen. For øvrig viser vi til Lied-utvalgets anbefaling om at det bør innhentes mer kunnskap om oppnådd kompetanse og om overgangen til arbeidslivet for kandidater fra lærekandidat- og praksisbrevordningen. Dette er YS enig i.

Fylkeskommunens plikter

Utvalget foreslår flere endringer i fylkeskommunens plikter. Dette omfatter plikt for rådgivning, spesialundervisning, tilgang til PP-tjenesten, kontroll av lærebedrifter og plikt til å tilby praksisbrevopplæring.

YS mener det er viktig at lærlinger har tilgang på rådgivning og karriereveiledning, ikke bare når de er elever på skolen. Vi mener det samme om å ha en særskilt rett til PP-tjenester. Mange lærlinger opplever overgangen fra skole til bedrift som krevende. Det er viktig at denne overgangen går mest mulig smidig, og at lærlingene ikke mister det nettverket og tilgangen på støtte som de hadde fra skolen. Selv om opplæringskontorer og lærebedriften vil bistå lærlingen, må det ikke finnes hindringer for at lærlingen skal få tilgang på disse tjenestene.

Vi er enig med utvalget i at ansvaret for formidling må komme tydeligere fram i lovverket. Mange opplæringskontor påtar seg i dag oppgaven med formidling til læreplass, selv om dette formelt sett er fylkeskommunenes ansvar. Dette er en oppgave et opplæringskontor kan være godt egnet til, men det bør i tilfelle være forankret i lovverket.

Utvalget kommer ikke med anbefalinger når det gjelder Vg3 i skole. YS ønsker å påpeke at Vg3 i skole er en nødløsning som kun skal brukes når alle andre tiltak for å skaffe læreplass ikke har ført fram. Årsaken til dette er at ett års opplæring i skole ikke kan likestilles med den opplæringen og verdiskapningen som skjer over to år i bedrift.

Heving av lærekontrakt

YS støtter utvalgets vurdering om at opplæringsloven skal regulere opphør av både arbeidsavtalen og lærekontrakten. I de tilfeller der opplæringskontoret har avtalt med bedrift å tegne lærekontrakt, kan lærebedriften si opp arbeidsavtalen uten at kontrakten om opplæring heves.

Kap 47 - Statlig oppnevnte råd, utvalg, klagenemnder og læreplangrupper

Opplæringslovutvalget foreslår at alle organer for partssamarbeid i loven tas ut. Dette framstilles som en forenkling begrunnet i at slike organer ikke er rene forvaltningsorganer i tradisjonell forstand.

Fag- og yrkesopplæringen i Norge bygger på trepartssamarbeidet som har årelange tradisjoner. YS mener det er avgjørende viktig at dette partssamarbeidet er regulert i opplæringsloven. Selv

om statlige utdanningsmyndigheter er forpliktet av ILO konvensjonen, er det ikke grunnlag for å fjerne omtalen av partssamarbeidet fra opplæringsloven. Lovhjemmelen gir forankringen som forplikter trepartssamarbeidet, som regulerer mandatet, sekretariatsfunksjonen og gir grunnlaget for utvikling av fag- og yrkesopplæringen i tråd med arbeidslivets kompetansebehov.

YS vil også understreke viktigheten av at arbeidet i yrkesopplæringsnemndene reguleres i opplæringsloven. Yrkesopplæringsnemndene trenger større innflytelse på dimensjoneringen og utviklingen av fagopplæringen i fylkene. Deres råd må derfor fortsatt gis avgjørende vekt.

Med vennlig hilsen
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund - YS

Bente Sjøgaard
Spesialrådgiver - utdanning og kompetanse